

Rapport

Analyse van het gebruik van geografische informatie bij de lokale besturen in Vlaanderen

Mei 2015

Samenvatting

Lokale besturen worden door centrale overheden verplicht om gegevens in een GIS-formaat aan te leveren. Maar hoe ver staan de gemeenten bij de uitbouw van hun GIS-werking? De GIS-monitor 2015 geeft steekkaartgewijs de GIS-maturiteit van lokale besturen weer. Dit laat toe om het GIS-gebruik van steden en gemeenten met elkaar te vergelijken. De GIS-monitor laat zien dat er nog grote verschillen in GIS-maturiteit zijn tussen de gemeenten. Nochtans zorgt de inzet van GIS voor een korte doorlooptijd bij dossierbehandeling en een vlottere gegevensuitwisseling met andere overheidsinstellingen. Dit draagt bij tot een betere dienstverlening naar burgers en bedrijven.

Dit rapport sluit aan bij de GIS-monitor 2015 en betreft een diepgaandere analyse van de resultaten van de VVSG-GIS-enquête 2015 en vergelijkt deze resultaten met de resultaten van 2008, 2010 en 2013.

Hierbij enkele conclusies:

- T.o.v. 2010 wordt GIS in steeds meer beleidsdomeinen ingezet (Ruimtelijke ordening, Milieu, Burgerzaken, Financiën, Openbare werken,...). De gegevens worden ook meer en meer gedeeld tussen de beleidsdomeinen. In 2010 gaf 23,5% van de respondenten aan dat gegevens en toepassingen door verschillende diensten ad hoc worden uitgewisseld. In 2013 en 2015 gaf respectievelijk 50% en 69% van de gemeenten aan gegevens tussen de beleidsdomeinen te delen via een gemeenschappelijke databank/server.
- In vergelijking met 2008 maken de lokale besturen voor steeds meer toepassingen gebruik van GIS. De vele potentiële toepassingen duiden op het grote potentieel om GIS in te zetten binnen de gemeentelijke werking.
- In 2015 wordt bij ruim 75% van de lokale besturen aan GIS-coördinatie gedaan. In vergelijking met 2008 wordt bij meer gemeenten aan GIS-coördinatie gedaan. Echter, bij de gemeenten die reeds over een GIS-coördinator beschikten, neemt het aantal VTE inzetbaar voor GIS-coördinatie licht af.
- De aanwezigheid van een GIS-coördinator is belangrijk om GIS organisatiebreed en geïntegreerd binnen de verschillende domeinen van het lokale bestuur te brengen. Bovendien is een GIS-coördinator het best geplaatst om een actieplan op te stellen en om de GIS-werking aan het management te communiceren.
- Het GIS-overleg heeft een positief effect op het aantal GIS-toepassingen van een gemeente. Het inter- en intragemeentelijke GIS-overleg zou daarom aangemoedigd moeten worden.
- In gemeenten waar het beleid de meerwaarde erkent van GIS, wordt gemiddeld genomen voor significant meer toepassingen GIS ingezet. De steun van het beleid is een essentiële voorwaarde om een draagvlak te creëren en om GIS uit te rollen binnen de gemeentelijke werking.
- Slechts 55 lokale besturen (18%) slagen er in om GIS-bestanden op een geautomatiseerde wijze aan andere overheden te leveren.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	2
Inhoudsopgave.....	3
1. Inleiding.....	4
2. Respons.....	4
3. GIS-typologie.....	5
4. Methodologie.....	6
5. GIS-coördinatie.....	8
5.1. De aanwezigheid van een GIS-coördinator: resultaten 2015.....	8
5.2. De aanwezigheid van een GIS-coördinator: vergelijking 2008/2013.....	9
5.2.1. Vergelijking 2013 (N=261).....	9
5.2.2. Vergelijking 2008 (N=175).....	10
5.2.3. Vergelijking 2008 - 2013 - 2015 (N=162).....	10
5.2.4. Vergelijking GIS-coördinator en GIS-type.....	11
5.3. Kenmerken van de GIS-verantwoordelijke.....	11
5.3.1. Takenpakket van de GIS-verantwoordelijke.....	11
5.3.2. Profiel van de GIS-verantwoordelijke.....	11
5.4. Plaats in het organigram.....	12
5.5. Het belang van een GIS-overleg.....	13
5.5.1. Intern overleg.....	13
5.5.2. Extern overleg.....	15
6. GIS-toepassingen.....	16
6.1. Resultaten 2015.....	16
6.2. Vergelijking resultaten 2013/2010/2008.....	18
7. De rol van het beleid.....	21
8. Informatiebeheer.....	23
8.1. Algemene resultaten.....	23
8.2. Huisleverancier voor GIS-software.....	27
9. GIS-maturiteit van lokale besturen.....	29
9.1. Resultaten 2015.....	29
9.2. Vergelijking GIS-typologie 2013 – 2015 (N=257).....	32
10. Knelpunten.....	33
Colofon.....	34

1. Inleiding

Dit rapport bevat een uitgebreide analyse van de resultaten van de VVSG-GIS-enquête 2015.

De eerste resultaten werden gepubliceerd in de GIS-monitor 2015. Hierin wordt steekkaartgewijs de GIS-maturiteit van de lokale besturen bepaald (gebaseerd op een methodologie, zie deel 3). De GIS-monitor laat toe om het GIS-gebruik van steden en gemeenten met elkaar te vergelijken.

Naast een analyse van de situatie in 2015, wordt in dit rapport ook de vergelijking gemaakt met 2008, 2010 en 2013 teneinde evoluties en tendensen vast te stellen.

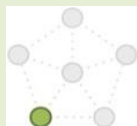

De GIS-maturiteit van de 308 Vlaamse gemeenten wordt besproken in deel 8. Daarvoor wordt opeenvolgend de GIS-coördinatie, GIS-toepassingen, de rol van het beleid en het informatiebeheer geanalyseerd.

2. Respons

De resultaten van dit rapport zijn gebaseerd op de VVSG-GIS-enquête 2015 waaraan 301 lokale besturen hebben deelgenomen (d.i. 98%).

3. GIS-typologie

Om een beeld te krijgen van het GIS-gebruik van lokale besturen worden gemeenten, op basis van een uitgewerkte methodologie (zie deel 4), ingedeeld in één van de vijf GIS-types.

Type	Duiding	Symbool
Type 1	Gemeente zonder GIS-gebruik	
Type 2	Gemeente met GIS als raadpleegtoepassing	
Type 3	Gemeente met GIS-gebruik in verschillende diensten	
Type 4	Gemeente steunt op dienstenbreed GIS	
Type 5	Gemeente met organisatiebreed en geïntegreerd GIS	

4. Methodologie

In de tabel worden de vragen weergegeven waar de GIS-typologie van gemeenten op is gebaseerd. Bij elke indicator staan telkens de criteria waaraan een gemeente moet voldoen om tot een bepaald type te behoren. Een gemeente moet aan al de criteria voldoen om tot een bepaald type gerekend te worden.

Aspect	Indicator	Type 1	Type 2	Type 3	Type 4	Type 5
Gebruik van GIS	1. Voor welke toepassingen gebruikt u GIS?	0 domeinen	1 tot 3 domeinen	3 tot 5 domeinen	5 tot 7 domeinen	7 domeinen of meer
	2. Is uw vergunningenregister gekoppeld aan een digitaal percelenbestand?	NEE voor de 8 vragen	NEE voor de 8 vragen	JA voor 1 of 2 vragen	JA voor 3 of 4 vragen	JA voor minstens 5 vragen
	3. Geeft u adreswijzigingen door aan het CRAB?					
	4. Gebruikt u GIS voor begraafplaatsenbeheer?					
	5. Gebruikt u GIS voor de voorbereiding en coördinatie van werken openbaar domein?					
	6. Gebruikt u GIS voor het afhandelen van stedenbouwkundige vergunningen?					
	7. Gebruikt u GIS voor leegstandsheffing en/of heffing op tweede verblijven?					
	8. Gebruikt u GIS voor groenbeheer?					
	9. Heeft u een online geoloket voor de burger?					
GIS-coördinatie	10. Hoeveel VTE wordt er in totaal ingezet aan GIS-coördinatie?	0	0,1 VTE	0,2 tot 1 VTE	1 VTE of meer	1 VTE of meer
	11. Is er een regelmatig GIS-overleg (minstens 1 keer per jaar) of is	NEE voor de	JA voor 1 van	JA voor 2 van	JA voor 3 van	JA voor 4 van

	de GIS-coördinator regelmatig betrokken bij een dienstoverleg?	5 vragen	de 5 vragen	de 5 vragen	de 5 vragen	de 5 vragen
	12. Is GIS een regelmatig agendapunt binnen het managementteam?					
	13. Ziet het management GIS als een hulpmiddel bij de dagelijkse werking van de administratie?					
	14. Ziet het beleid GIS als ondersteuning voor beleidsbeslissingen?					
	15. Zijn er GIS-acties of -prioriteiten vastgelegd?					
Informatiebeheer	16. Worden de geografische gegevens tussen de beleidsdomeinen gedeeld via een gemeenschappelijke databank/server?	NEE	NEE	NEE	JA	JA
	17. Worden er geodatasets zelf ingetekend en bijgehouden (bijvoorbeeld voor de inventaris of het beheer van straatmeubilair, groenvoorzieningen, speelpleinen, parkeerplaatsen, trage wegen,...)?	NEE	NEE	NEE	JA	JA
	18. Levert u op regelmatige basis GIS-bestanden aan aan overheidsinstanties (bijvoorbeeld politie, brandweer, OCMW, provincies, Vlaamse of federale overheid) en nutsmaatschappijen?	NEE	NEE	NEE	JA	JA
	19. Levert u op regelmatige basis GIS-bestanden aan derden (architect, landmeter, notaris, studiebureau, aannemer, landbouwer,...)?	NEE	NEE	NEE	JA	JA
	20. Gebeurt de levering van GIS-bestanden uit vraag 18 en 19 al (deels of volledig) geautomatiseerd?	NEE	NEE	NEE	NEE	JA

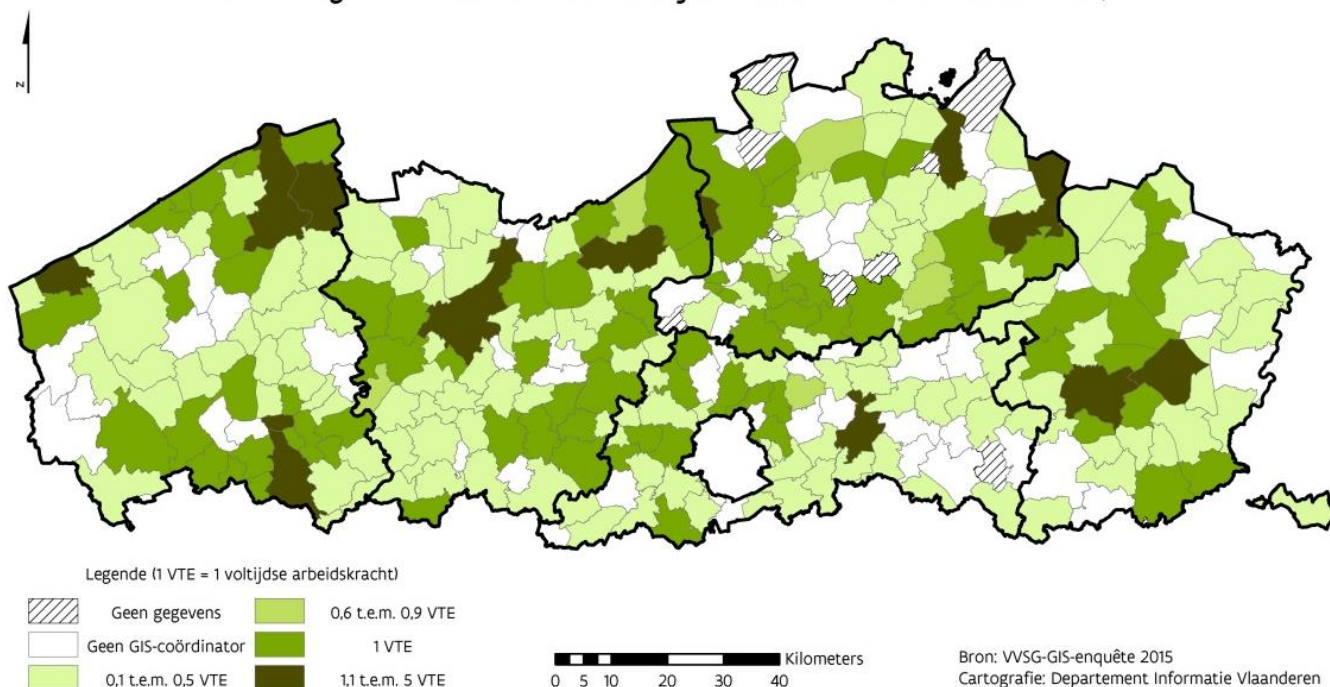
5. GIS-coördinatie

5.1. De aanwezigheid van een GIS-coördinator: resultaten 2015

De opbouw van de organisatorische en technische infrastructuur voor het gebruik en bijhouding van geografische gegevens bij de lokale besturen staat of valt met de beschikbaarheid van een professionele GIS-coördinator. De GIS-coördinator heeft de specifieke competentie en kennis voor het omgaan met geografische informatie en slaat de brug tussen de verschillende domeinen van het lokale bestuur, de ondersteunende IT-afdeling en het beleid. De GIS-coördinator heeft zo de belangrijke rol om GIS organisatiebreed en geïntegreerd binnen de verschillende domeinen van het lokale bestuur te brengen.

Onderstaande kaart toont de grootte van de GIS-cel bij de lokale besturen in Vlaanderen.

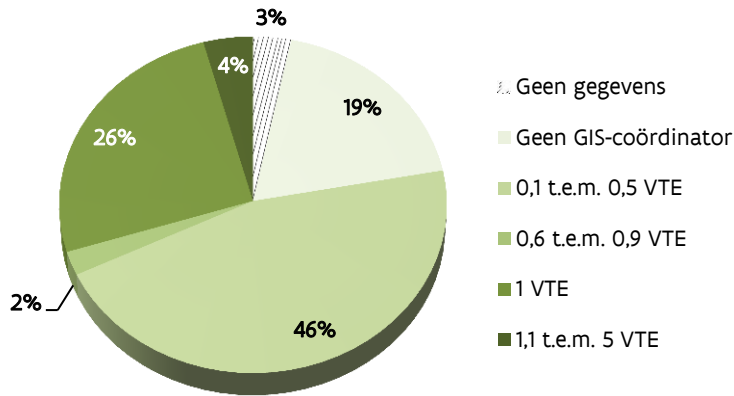
Aantal VTE ingezet aan GIS-coördinatie bij de lokale besturen in Vlaanderen, 2015

Van de 308 Vlaamse gemeenten geven 58 gemeenten aan (19%) geen GIS-coördinator in dienst te hebben. Dit zijn voornamelijk de kleinere (plattelands)gemeenten met een laag inwonersaantal. Daarentegen wordt er in ruim driekwart van de lokale besturen aan enige vorm van GIS-coördinatie gedaan:

- In 46% van de gemeenten is er een GIS-functie aanwezig, maar vormt dit geen voltijdse taak van de GIS-coördinator. In dit geval wordt de functie vaak uitgevoerd door een persoon werkzaam binnen het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening of de ICT-dienst.
- 79 van de 308 gemeenten geven aan een voltijdse GIS-coördinator in dienst te hebben.
- In 4% van de lokale besturen worden er meerdere personen ingezet voor de coördinatie van GIS. Dit zijn meestal lokale besturen met een hoog inwonersaantal (vnl. grootsteden, structuurondersteunende steden, centrumsteden).

Aantal VTE ingezet aan GIS-coördinatie bij de lokale besturen in Vlaanderen, 2015

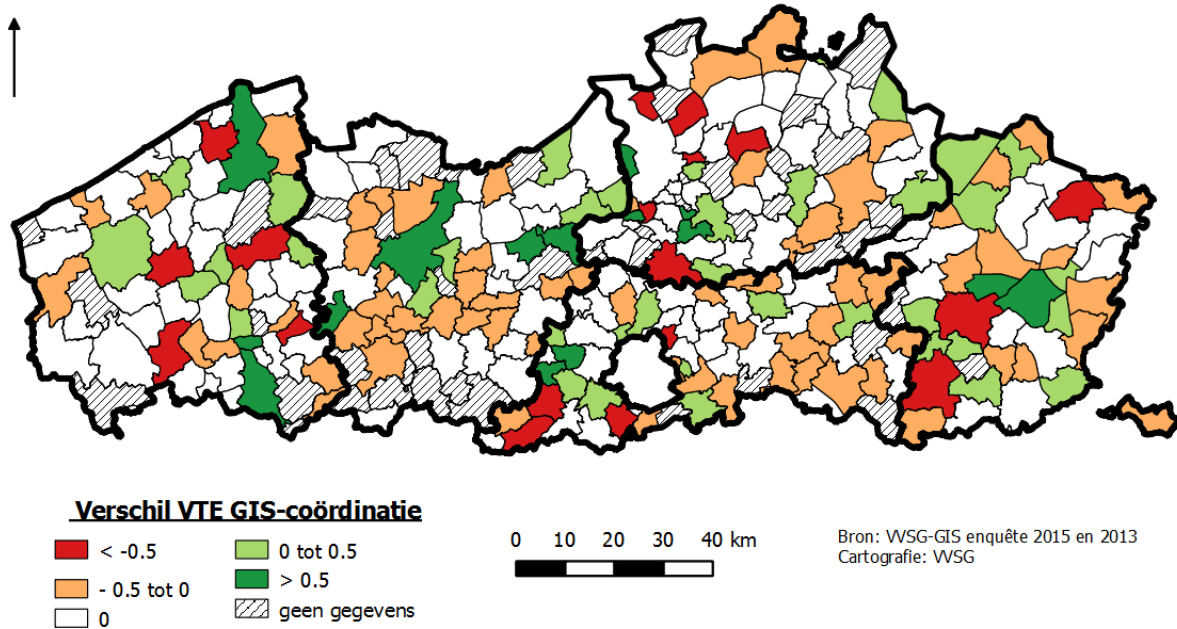

5.2. De aanwezigheid van een GIS-coördinator: vergelijking 2008/2013

5.2.1. Vergelijking 2013 (N=261)

Ten opzichte van de resultaten van 2013 is er een algemene lichte daling merkbaar. Er zijn meer gemeenten waar het aantal VTE ingezet aan GIS-coördinatie daalt, dan stijgt. Het zijn hoofdzakelijk de gemeenten die in 2013 slechts over 0.5 VTE of minder beschikten die in 2015 nog minder tijd krijgen voor de GIS-coördinatie (bijvoorbeeld van 0.3 naar 0.15).

Vershil VTE GIS-coördinatie 2015 vs 2013

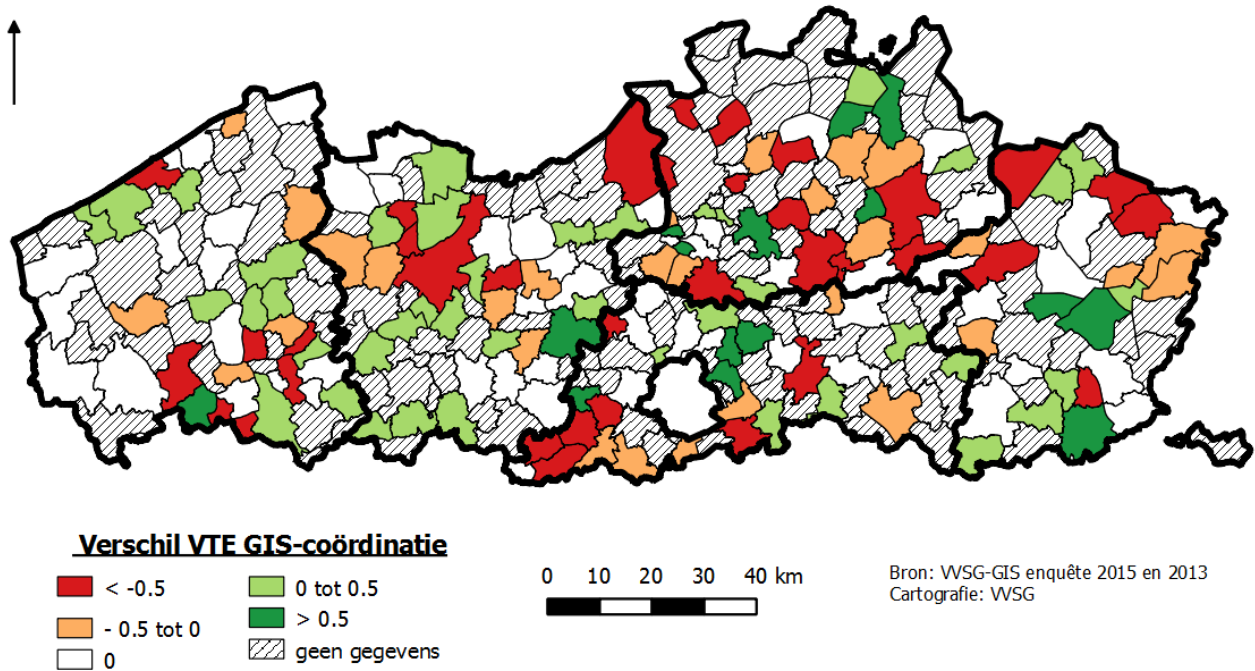

5.2.2. Vergelijking 2008 (N=175)

Ten opzichte van de resultaten van 2008 zijn er grote verschillen waarneembaar. De gemeenten die in 2008 met GIS-coördinatie bezig waren, beschikten over meer VTE dan nu.

Ten opzichte van 2008 zijn er in 2015 daarnaast meer gemeenten die aan enige vorm van GIS-coördinatie doen.

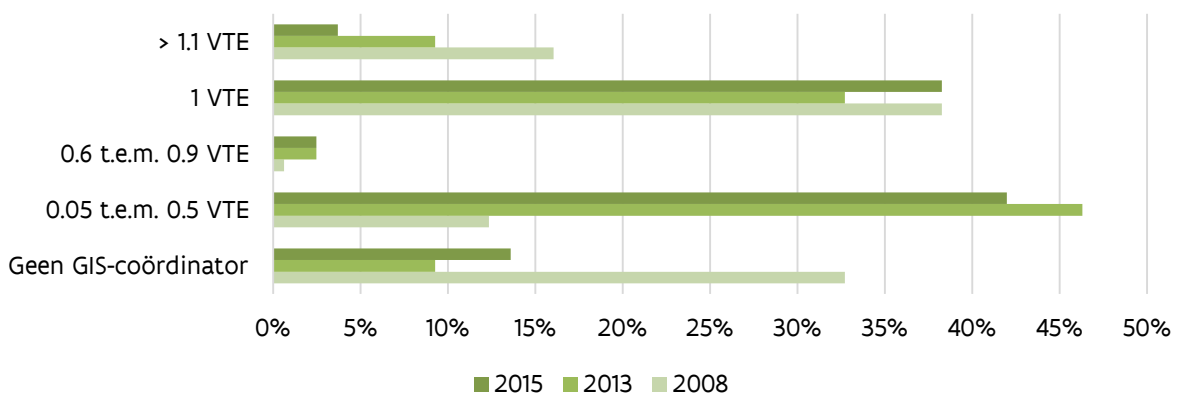
Verschil VTE GIS-coördinatie 2015 vs 2008

5.2.3. Vergelijking 2008 - 2013 - 2015 (N=162)

Uitgaande van onderstaande grafiek zien we de dalende trend in het inzetten van meerdere VTE aan GIS-coördinatie.

Aantal VTE ingezet aan GIS-coördinatie bij de lokale besturen in Vlaanderen, 2008-2013-2015 (N=162)

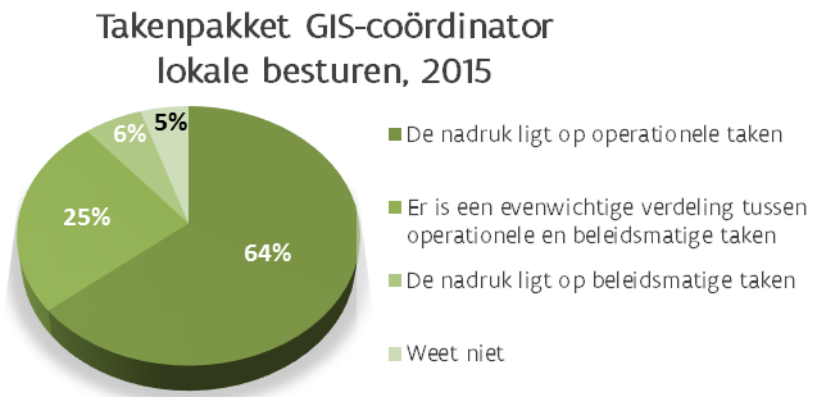
5.2.4. Vergelijking GIS-coördinator en GIS-type.

83% van de gemeenten die meer dan 0.5 VTE inzetten aan GIS-coördinatie scoren minstens een type 3 (d.i. een gemeente met GIS-gebruik in verschillende diensten). Voor de gemeenten zonder of met minder dan 0.5 VTE GIS-coördinatie is dit slechts 32%. Het aanduiden van een GIS-verantwoordelijke heeft een positief effect op de GIS-maturiteit van uw organisatie.

5.3. Kenmerken van de GIS-verantwoordelijke

5.3.1. Takenpakket van de GIS-verantwoordelijke

Er is een verband tussen het takenpakket van de GIS-verantwoordelijke en het aantal domeinen waarvoor GIS ingezet wordt. 70% van de gemeenten die aangeven dat er een evenwichtige verdeling is tussen operationele en beleidsmatige GIS-taken, zet GIS in voor meer dan 7 verschillende domeinen. Voor de gemeenten met hoofdzakelijk een operationele GIS-coördinator is dit 38%.

5.3.2. Profiel van de GIS-verantwoordelijke

- Bijna 50% is ingeschaald op B-niveau, 28% op C-niveau en 21% op A-niveau.
- ¼ geeft aan lid te zijn van het diensthoofdenoverleg.
- 10% is lid van het managementteam (slechts 1% daarvan heeft een voltijdse GIS-betrekking).

Uit de resultaten blijkt dat de GIS-coördinatoren die lid zijn van het diensthoofdenoverleg en ingeschaald zijn op A- of B-niveau, globaal beter scoren. Het is belangrijk dat de GIS-verantwoordelijke een duidelijk mandaat moet krijgen om zijn coördinerende rol op te kunnen nemen.

5.4. Plaats in het organigram

23% heeft een afzonderlijke GIS-cel in zijn organisatie. Zowel de GIS-cel als de GIS-verantwoordelijke vormen in de meeste gevallen (55%) een onderdeel van de dienst grondgebiedzaken of technische dienst. In 10% van de gevallen is deze gesitueerd rechtsreeks onder de stafdienst van de secretaris.

Hoewel GIS in eerste instantie zeer erg aanleunt bij de dienst grondgebiedzaken of een technische dienst, moet men er toch naar streven om GIS centraler in de organisatie te krijgen, zodat GIS dienstenbreed kan ingezet worden (cf. GIPOD¹).

AANBEVELING:

- ✓ Duid een GIS-coördinator aan.
- ✓ Creëer voldoende tijd en ruimte voor de GIS-coördinator, zodat er een duidelijk mandaat is.
- ✓ Zorg ervoor dat de GIS-verantwoordelijke een echt coördinerende rol kan spelen en GIS zoveel mogelijk kan introduceren en decentraliseren bij de verschillende diensten. Probeer zeker niet alle operationele GIS-gerelateerde taken centraliseren bij de GIS-coördinator.
- ✓ Betrek de GIS-coördinator bij de besluitvorming.

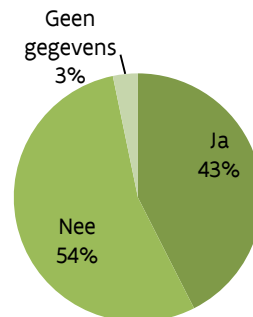
¹ Het Generieke Informatie Platform inname Openbaar Domein (GIPOD) moet gevoed worden door veel verschillende gemeentelijke diensten (mobiliteit, evenementen, openbare werken, jeugd, ...). Het opzetten van de coördinatie kan het best centraal aangestuurd worden i.p.v. uit een specifieke dienst.

5.5. Het belang van een GIS-overleg

5.5.1. Intern overleg

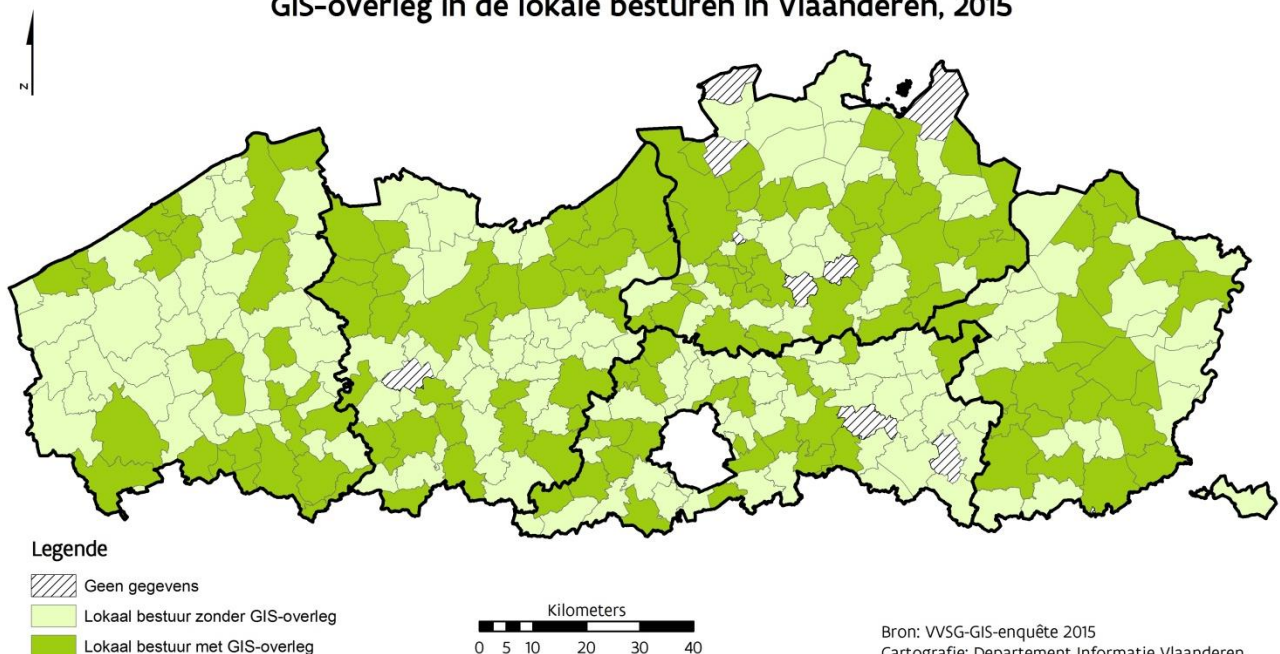
Een uitgebreide GIS-werking vereist een zekere mate van coördinatie zodat de GIS-activiteiten van verschillende diensten en gebruikers met elkaar in overeenstemming worden gebracht. Naast de rol van de GIS-coördinator, draagt regelmatig GIS-overleg bij tot een gecoördineerde GIS-werking. Een goed overlegplatform kan de gemeente helpen haar toepassingen en mogelijkheden rond het aanwenden van specifieke geografische gegevens verder uit te bouwen. Van de 308 lokale besturen geeft 43% aan regelmatig een GIS-overleg te organiseren of is de GIS-coördinator betrokken bij een dienstoverleg. Het GIS-overleg kan ook op streekniveau georganiseerd worden waarbij de uitwisseling van kennis tussen de verschillende gemeenten een nuttige bijdrage en hulp biedt om het GIS binnen de gemeente naar een hoger niveau te tillen.

Vindt er regelmatig een GIS-overleg binnen uw lokaal bestuur plaats? (Vlaamse lokale besturen, 2015)

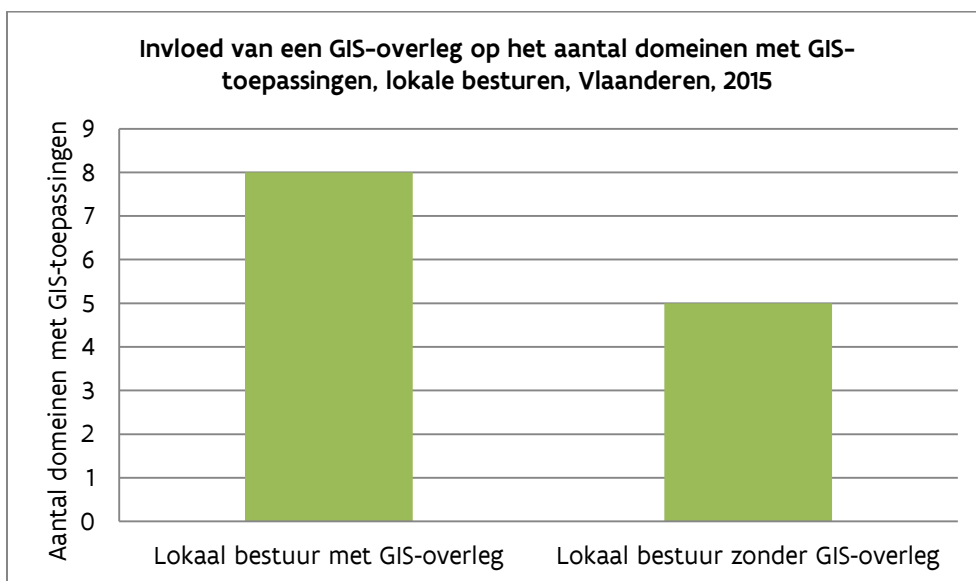
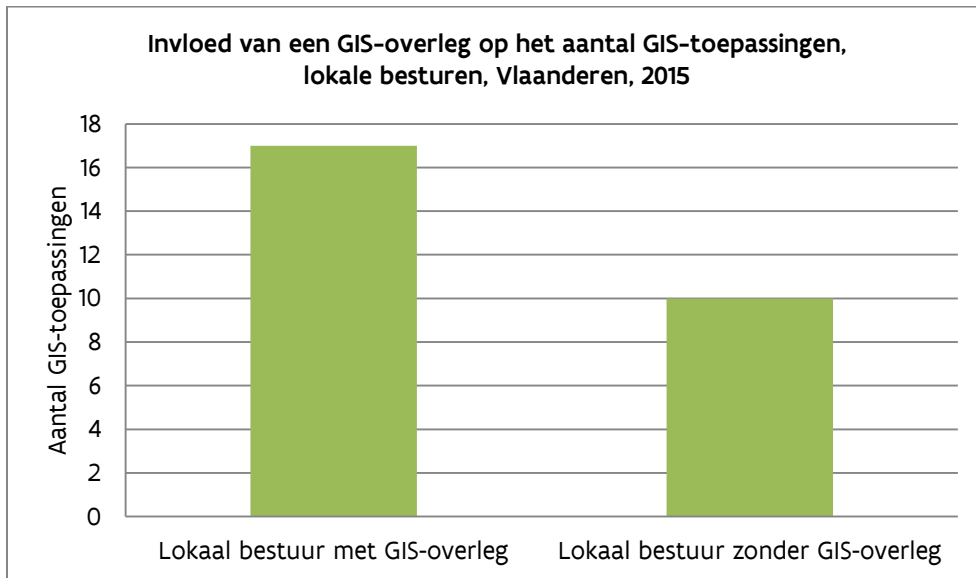

De onderstaande figuur geeft ruimtelijk weer welke lokale besturen hebben aangegeven regelmatig een GIS-overleg te organiseren.

GIS-overleg in de lokale besturen in Vlaanderen, 2015

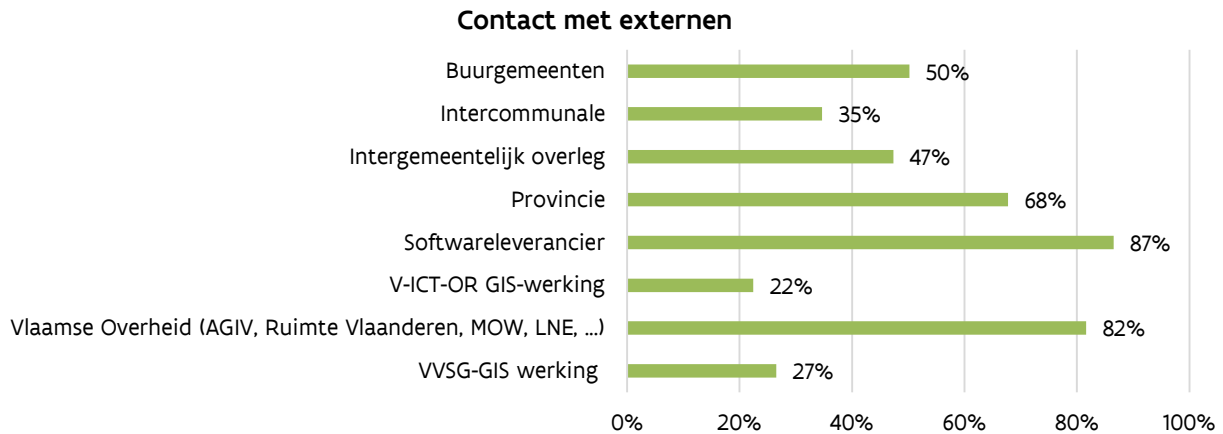

Lokale besturen met een GIS-overleg zetten voor meer toepassingen GIS in en scoren gemiddeld gezien beter op het vlak van GIS-maturiteit.

5.5.2. Extern overleg

Een gelijkaardige resultaat zien we in het extern overleg. Gemeenten die deelnemen aan intergemeentelijk overleg (47%) scoren gemiddeld hoger op vlak van GIS-maturiteit (gemiddeld 2.9) dan de overige gemeenten (gemiddeld 1.9).

Tijdens zulke intergemeentelijke overlegmomenten worden GIS-ervaringen van steden en gemeenten uitgewisseld. Dit heeft een positieve invloed op de eigen GIS-werking.

AANBEVELING:

- ✓ Organiseer regelmatig een GIS-overleg voor een organisatiebrede werking en een dienstenbrede integratie. Cijfers tonen aan dat lokale besturen met een regelmatig GIS-overleg voor meer toepassingen GIS inzetten en in het algemeen beter scoren op het vlak van GIS-maturiteit.
- ✓ Een extern GIS-overleg draagt bij tot positieve ervaringsuitwisselingen.

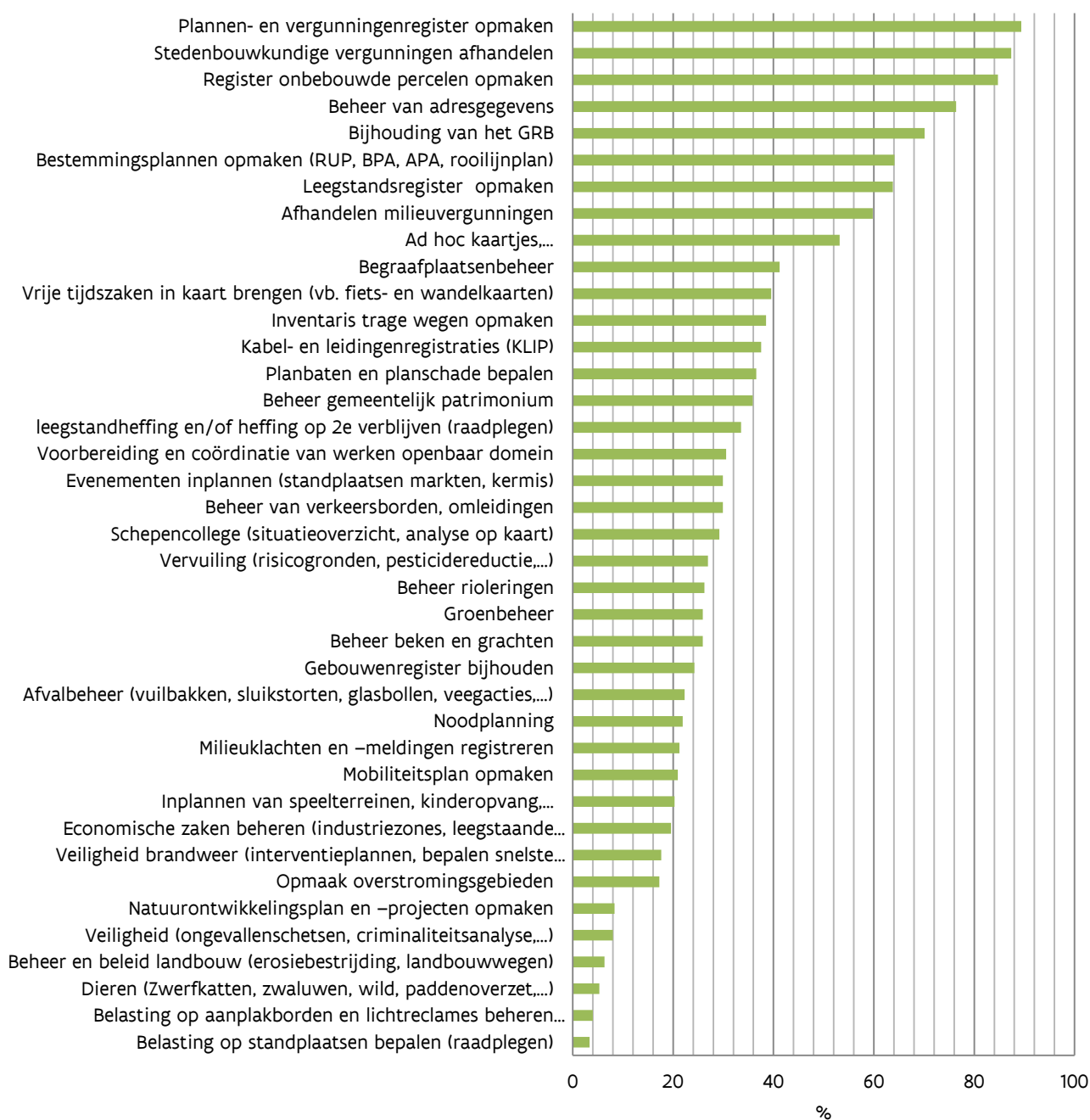

6. GIS-toepassingen

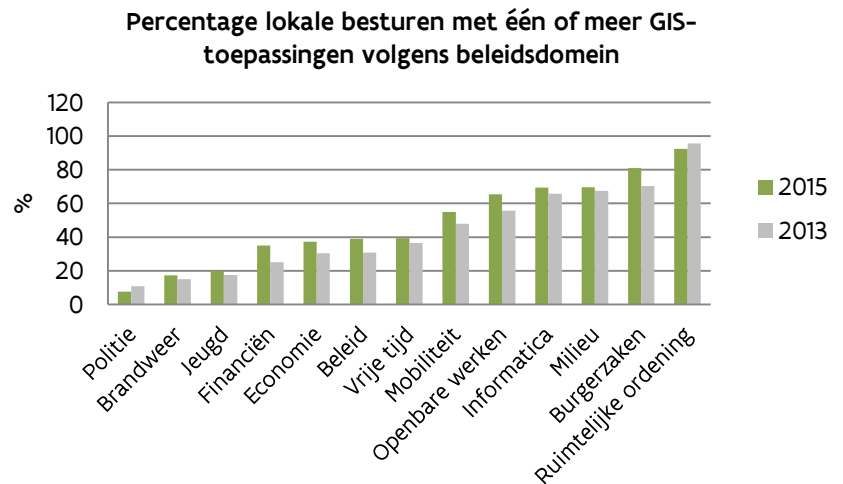
De lijst van verschillende toepassingen toont aan dat het potentieel om GIS in te zetten in de werking van de gemeentelijke administratie groot is. Bovendien zijn deze toepassingen verspreid bij verschillende beleidsdomeinen wat de rol van de GIS-coördinator benadrukt. De inzet van GIS biedt de besturen de mogelijkheid om in elk van deze domeinen te werken met dezelfde gegevens, en informatie uit te wisselen tussen de verschillende beleidsdomeinen.

6.1. Resultaten 2015

GIS-activiteiten van de lokale besturen in Vlaanderen, 2015

GIS wordt voornamelijk ingezet in het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening. Daarnaast wordt GIS vaak ingezet in de beleidsdomeinen Milieu, Informatica en Burgerzaken. Er bestaat een positief verband tussen het aantal inwoners, de mate van GIS-coördinatie en het aantal beleidsdomeinen waar GIS wordt ingezet. De grotere gemeenten worden m.a.w. gekenmerkt door een brede inzet van geodata. Daarentegen hebben voornamelijk de kleinere lokale besturen nog onvoldoende oog voor de vele mogelijkheden die geografische informatie biedt om hun organisatie en beleid te verbeteren. Het enorme toepassings- en integratiepotentieel van geodata blijft daarmee vooralsnog onbenut in een aantal besturen.

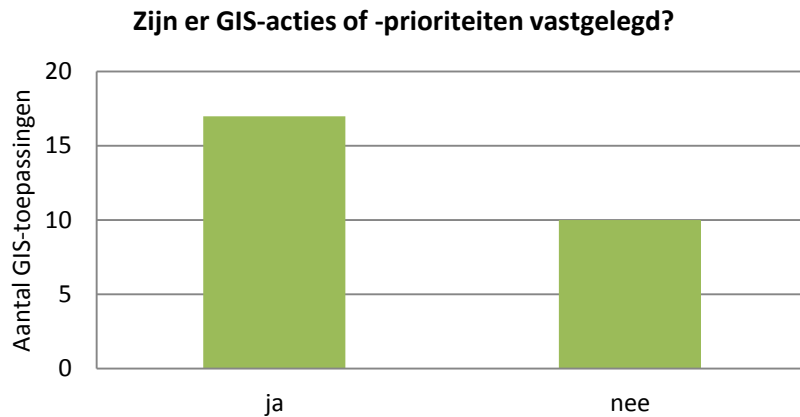

In de tabel worden de relaties weergegeven tussen de variabelen. Hoe dichterbij 1 het getal is, hoe sterker het verband is tussen de twee variabelen. We kunnen o.a. afleiden dat:

- Het aantal VTE ingezet aan GIS-coördinatie een positieve relatie vertoont met het aantal beleidsdomeinen met één of meer GIS-toepassingen en met het aantal GIS-toepassingen;
- Grote gemeenten (met veel inwoners) voor meer toepassingen GIS inzetten.

Correlaties tussen de variabelen				
	Aantal beleidsdomeinen met één of meer GIS-toepassingen	Totaal aantal GIS-toepassingen	Aantal VTE ingezet aan GIS-coördinatie	Inwoners
Aantal beleidsdomeinen met één of meer GIS-toepassingen	1			
Totaal aantal GIS-toepassingen	0,94	1		
Aantal VTE ingezet aan GIS-coördinatie	0,55	0,55	1	
Inwoners	0,31	0,34	0,42	1

Naast GIS-verplichtingen, die door verschillende wetgevingen opgelegd worden, heeft elk lokaal bestuur eigen behoeften en prioriteiten. Het is belangrijk om hier een goed evenwicht tussen te vinden. Het vastleggen van de verplichtingen, behoeften en prioriteiten in een beleidsplan kan hierbij helpen. Bovendien geven lokale besturen, waarbij de GIS-acties zijn vastgelegd in een beleidsplan, aan voor meer toepassingen GIS in te zetten.

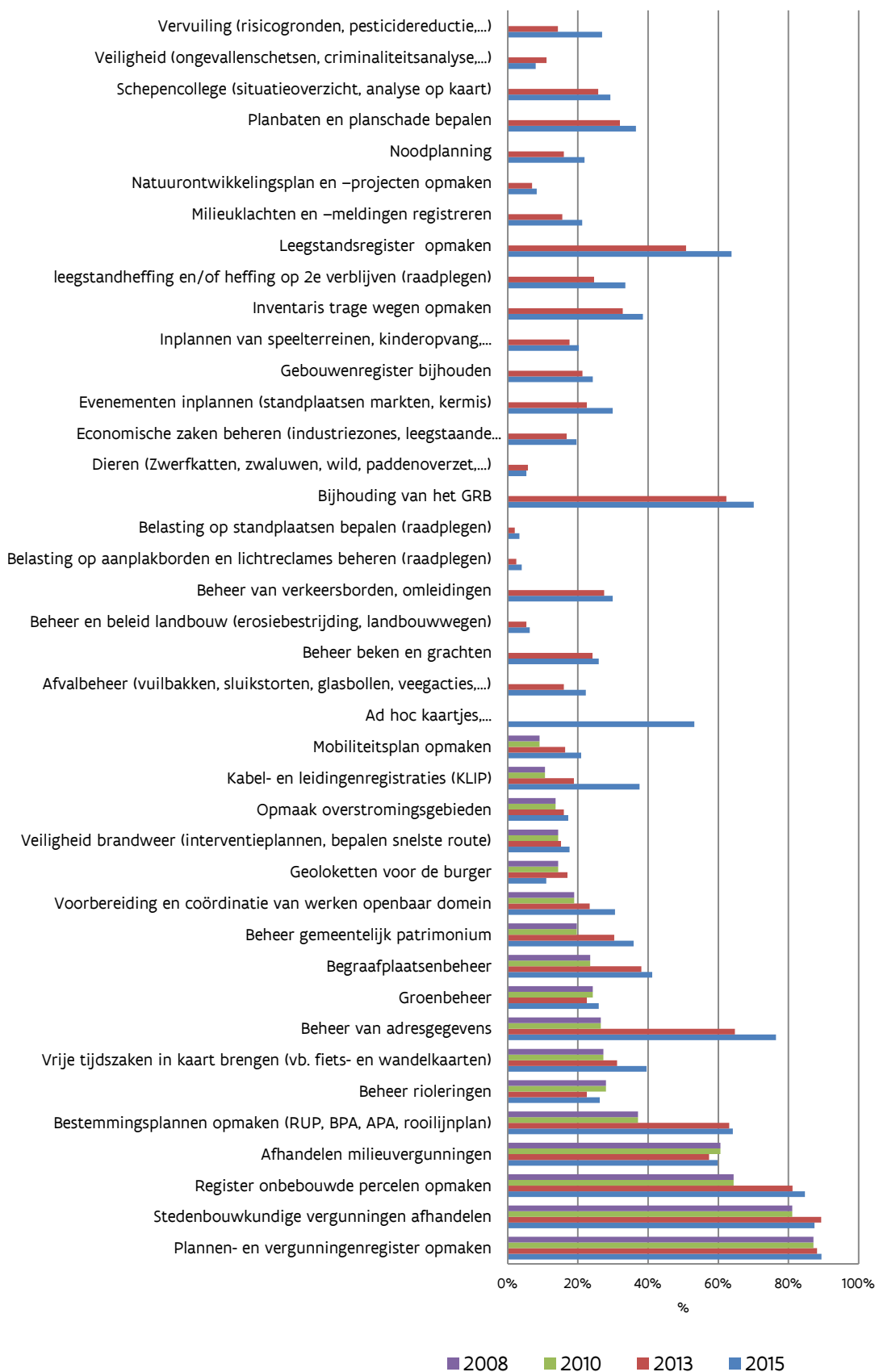
6.2. Vergelijking resultaten 2013/2010/2008

GIS wordt steeds meer ingezet ter ondersteuning van of als hulpmiddel voor bepaalde toepassingen of processen van verschillende beleidsdomeinen. Dit blijkt uit de analyse waarbij de huidige resultaten vergeleken worden met die van voorgaande jaren.

Er is een algemeen stijgende lijn waarneembaar. GIS wordt met andere woorden vaker ingezet bij bepaalde toepassingen. Een aantal toepassingen of processen steken er boven uit (al dan niet omwille van decretale verplichtingen):

- Beheer van adresgegevens → CRAB
- Kabel- en leidingregistratie → KLIP
- Leegstandsregister opmaken + heffingen
- Evenementen inplannen + coördinatie van de werken → GIPOD
- Begraafplaatsenbeheer
- ...

GIS-activiteiten van de lokale besturen in Vlaanderen, vergelijking 2013/2010/2008

AANBEVELING:

- ✓ Concentreer niet alle GIS-expertise in een cel. Ook in andere diensten is er potentieel dat aangeboord kan worden.
- ✓ Bepaal prioriteiten en voer deze gefaseerd uit (a.d.h.v. een GIS-beleidsplan). Elk lokaal bestuur heeft immers eigen behoeften. Om die reden moet er een evenwicht gezocht worden tussen hetgeen de wetgeving oplegt en de eigen prioriteiten en behoeften.
- ✓ Werk met een goedgekeurd actieplan waarin de verschillende stappen en taken beschreven staan, evenals de verantwoordelijkheden, de werklast en de deadlines.
- ✓ Een doordacht en doorgesproken beleid, alsook personeelscapaciteit en financiële middelen bepalen de snelheid.

7. De rol van het beleid

Gezien de domeindoorlopende functie moet de GIS-coördinator een directe lijn hebben met de gemeentesecretaris en de afdeling die het algemeen beleid van het lokale bestuur bepaalt. Het is belangrijk om het beleid te betrekken aangezien dit een cruciale factor is om GIS uit te bouwen in de lokale besturen. Om die reden is het van belang dat zowel beleidsmakers als medewerkers binnen de gemeenten zich bewust worden van de meerwaarde die GIS kan bieden. Cijfers tonen aan dat 77% van de respondenten aangeeft dat het management GIS ziet als een hulpmiddel bij de dagelijkse werking van de administratie en dat bij 47% GIS een hulpmiddel is voor beleidsbeslissingen, maar dat GIS voor slechts 12% van de respondenten een regelmatig agendapunt vormt binnen het managementteam. De respondenten geven een gebrek aan interesse bij het beleid aan als een knelpunt. Daarnaast zijn een gebrek aan personeel en te geringe budgetten andere belangrijke obstakels bij de uitbouw van een gemeentelijke GIS-werking.

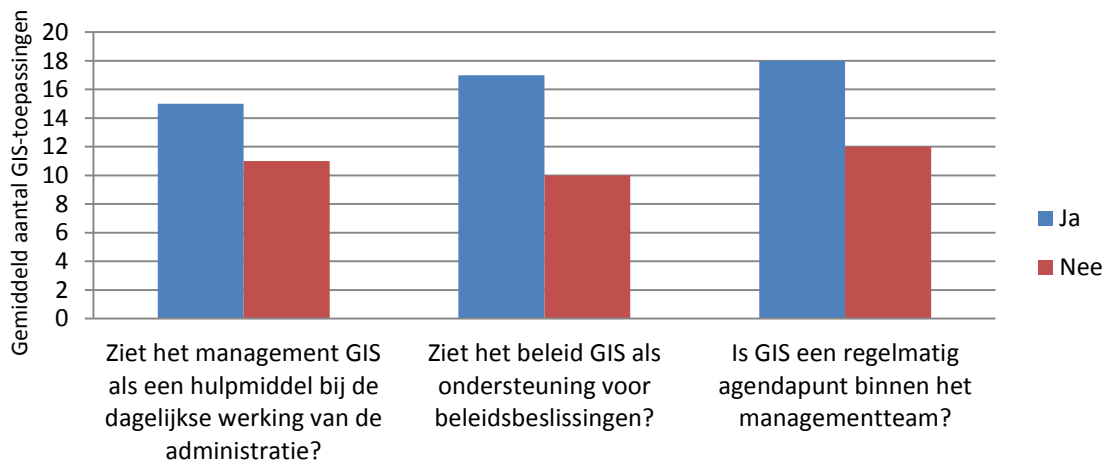
Onderstaande grafieken tonen het effect aan van het beleid op de GIS-werking van de lokale besturen.

Indien het beleid positief is over de implementatie van GIS, m.a.w. indien

- Het management GIS ziet als een hulpmiddel bij de dagelijkse werking van de administratie;
- Het beleid GIS ziet als ondersteuning voor beleidsbeslissingen;
- GIS een regelmatig agendapunt is binnen het managementteam.

dan worden er gemiddeld gezien voor meer toepassingen GIS ingezet.

Het effect van het beleid op de GIS-werking in de lokale besturen van Vlaanderen, 2015

AANBEVELING:

- ✓ Overtuig het beleid.
De steun van het beleid is een essentiële voorwaarde om een draagvlak te creëren en om GIS uit te rollen binnen de gemeentelijke werking. Lokale besturen die de steun van het beleid genieten, zetten voor meer toepassingen GIS in.

8. Informatiebeheer

Een doordacht informatiebeheer is een belangrijke factor om het potentieel van GIS optimaal te benutten; meer bepaald om informatie enerzijds uit te wisselen met andere diensten binnen het lokaal bestuur en anderzijds met externen buiten de eigen organisatie.

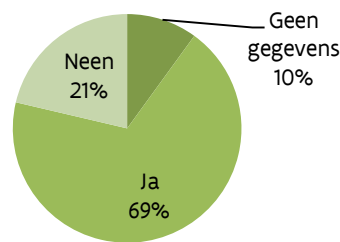
8.1. Algemene resultaten

69% van de lokale besturen beschikt over de nodige infrastructuur om GIS organisatiebreed in te zetten. Deze lokale besturen hebben een gemeenschappelijke databank/server om informatie tussen de verschillende beleidsdomeinen te delen.

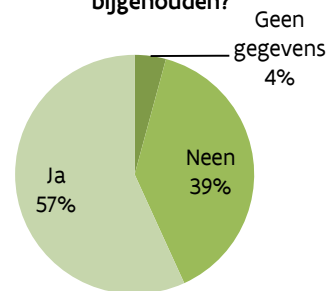
57% van de lokale besturen geeft aan zelf objecten in te tekenen, deze te verwerken in een databank en in te staan voor de bijhouding. Enkele voorbeelden van geodatasets die zelf ingetekend worden zijn een inventaris of het beheer van straatmeubilair, groenvoorzieningen, inventaris van bossen, bermen, speelpleinen, parkeerplaatsen, trage wegen,...

16% van de lokale besturen heeft een eigen geoloket. Het ter beschikking hebben van een eigen geoloket wordt door de lokale besturen aangegeven als een voornaam verbeterpunt. Meer lokale besturen zouden door middel van een geoloket op de gemeentelijke website de verschillende datalagen openbaar willen maken. Dit is immers een interessant uithangbord om de meerwaarde van GIS aan te tonen en direct in te spelen op een verbeterde interne en externe dienstverlening.

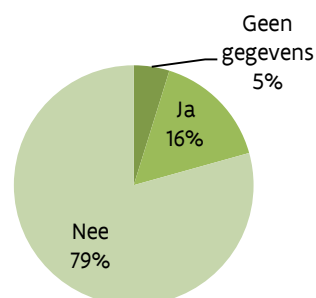
Worden de geografische gegevens tussen de beleidsdomeinen gedeeld via een gemeenschappelijke databank/server?

Worden er geodatasets zelf ingetekend en digitaal bijgehouden?

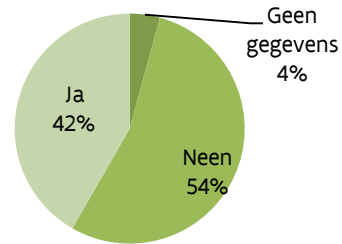

Heeft u een online geoloket voor de burger?

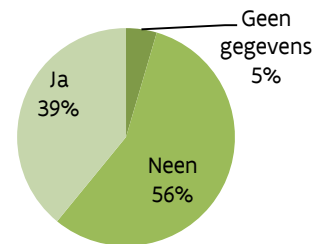
42% van de lokale besturen levert op regelmatige basis GIS-bestanden aan overheidsinstanties (politie, brandweer, OCMW, provincies, Vlaamse of federale overheid) en nutsmaatschappijen. Van deze 42% leveren 55 lokale besturen de GIS-bestanden deels of volledig geautomatiseerd.

Levert u op regelmatige basis GIS-bestanden aan overheidsinstanties en nutsmaatschappijen?

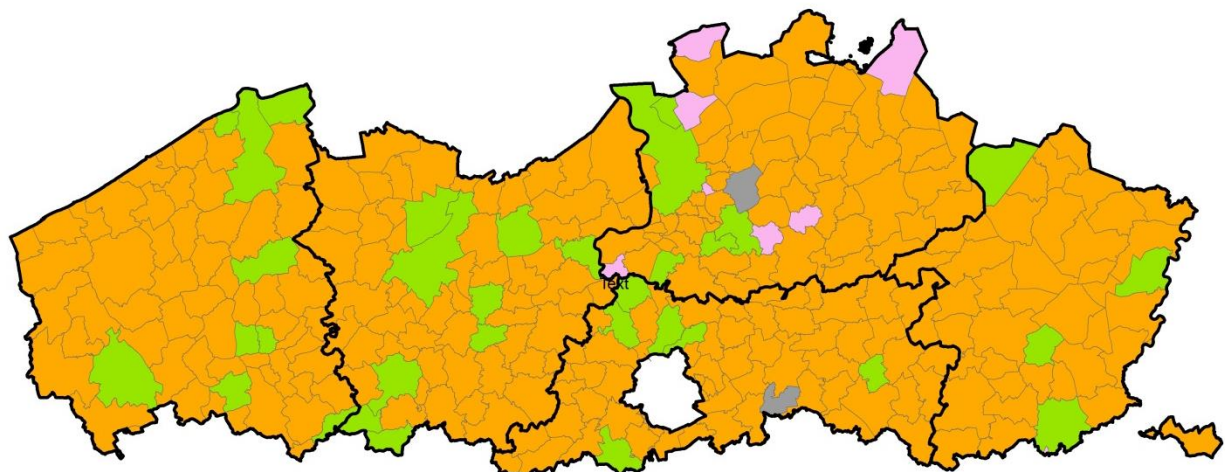
Daarnaast leveren 39% van de lokale besturen op regelmatige basis GIS-bestanden aan derden (architect, landmeter, notaris, studiebureau, aannemer, landbouwer,...). 31 lokale besturen leveren GIS-bestanden aan derden deels of volledig geautomatiseerd.

Levert u op regelmatige basis GIS-bestanden aan derden?

De volgende figuren geven de voorgaande indicatoren omtrent het informatiebeheer van gemeenten ruimtelijk weer.

Gemeenten in Vlaanderen met een geoloket, 2015

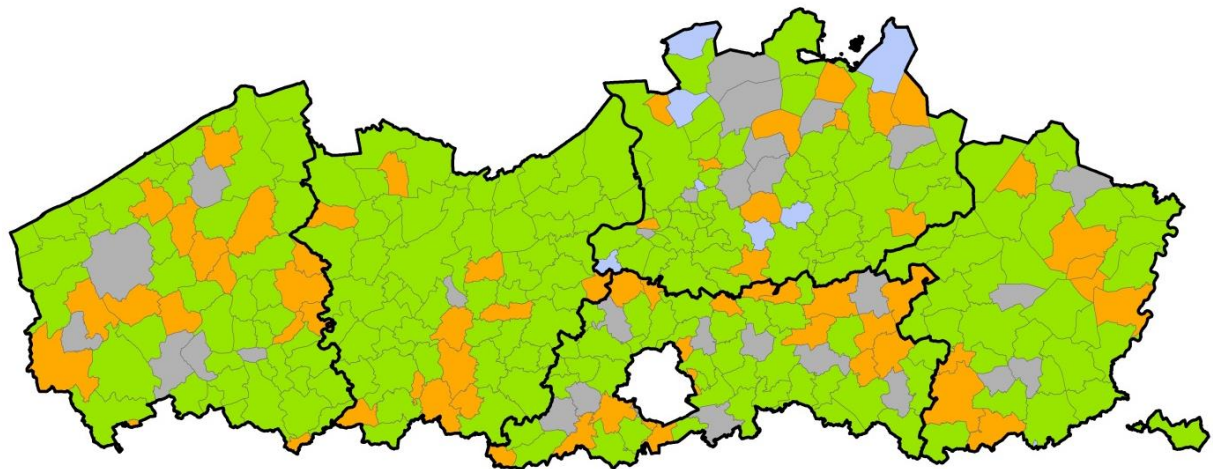

Heeft u een online geoloket voor de burger?

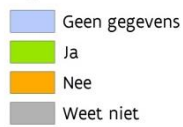

Bron: VVSG-GIS-enquête 2015
Cartografie: Departement Informatie Vlaanderen

Worden de geografische gegevens tussen de beleidsdomeinen gedeeld via een gemeenschappelijke databank/server? Gemeentebesturen in Vlaanderen, 2015

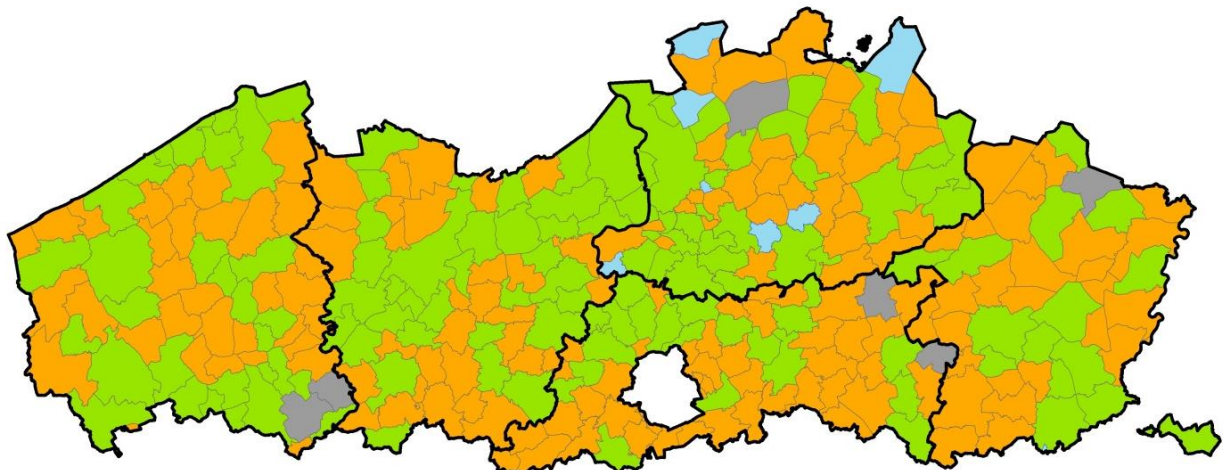
Legende

0 5 10 20 30 40 Kilometers

Bron:VVSG-GIS-enquête 2015
Cartografie: Departement Informatie Vlaanderen

Levert u GIS-bestanden aan overheidsinstanties (politie, brandweer, OCMW, provincies, Vlaamse of federale overheid) en nutsmaatschappijen? Gemeentebesturen in Vlaanderen, 2015

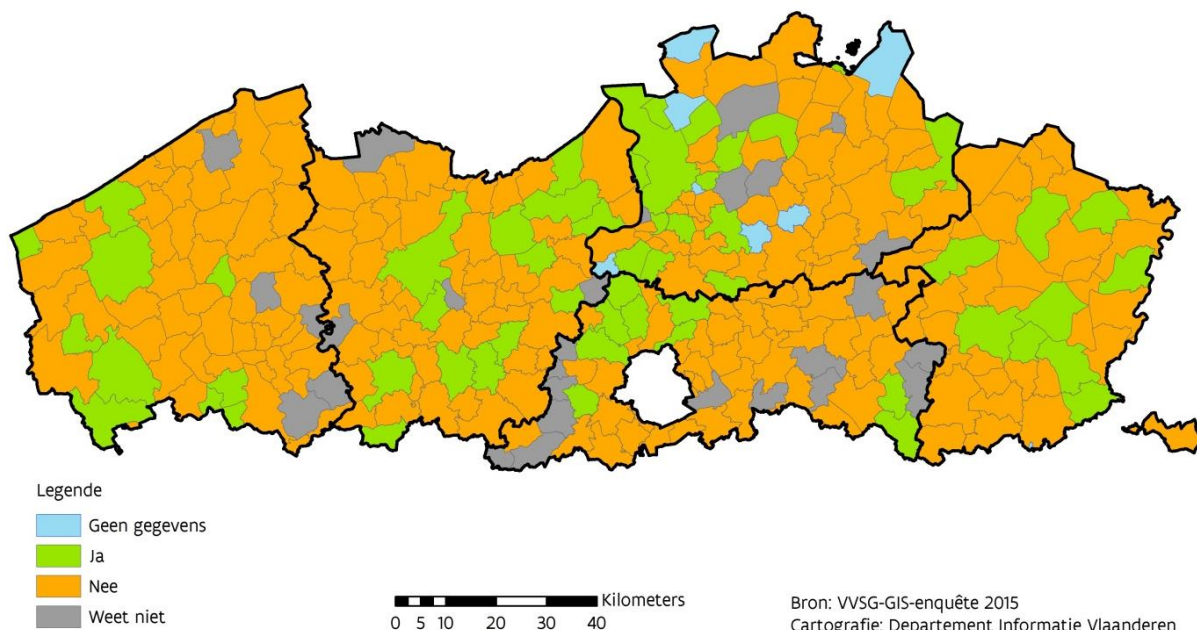
Legende

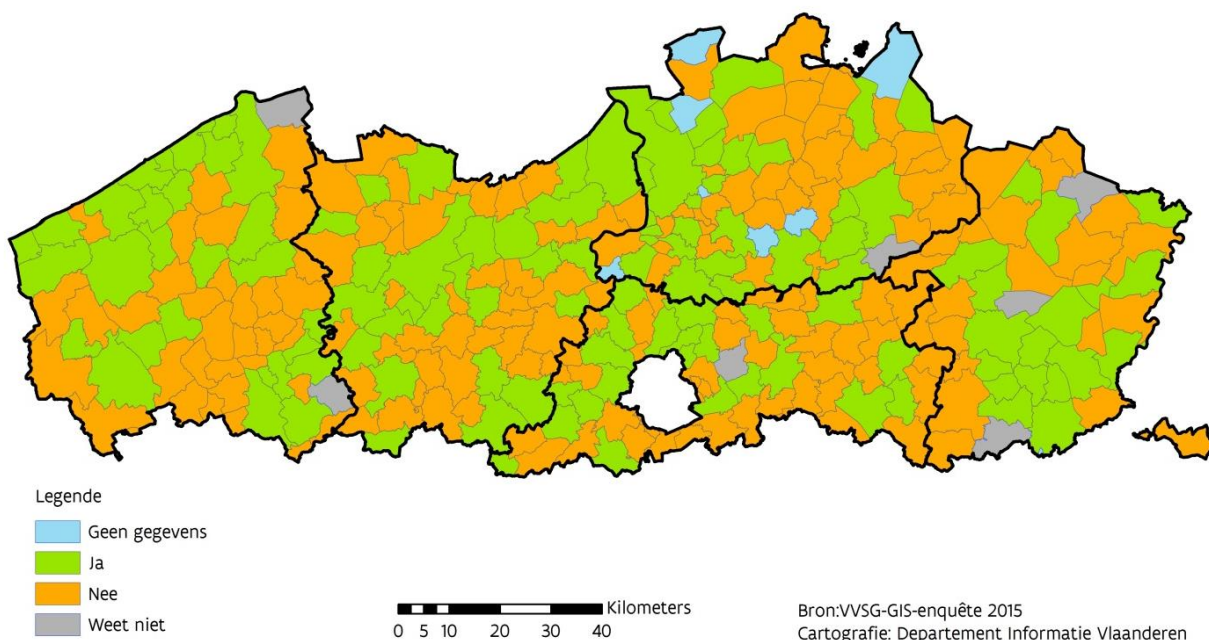
0 5 10 20 30 40 Kilometers

Bron:VVSG-GIS-enquête 2015
Cartografie: Departement Informatie Vlaanderen

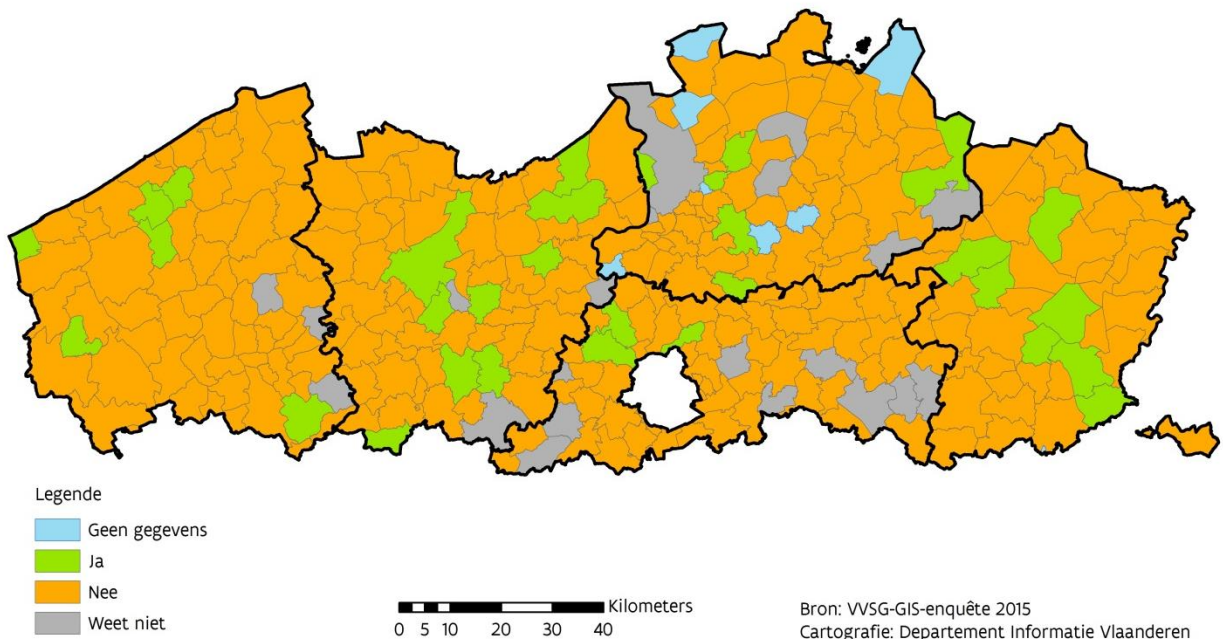
Gebeurt de levering van GIS-bestanden aan overheidsinstanties en nutsmaatschappijen op een deels of volledig geautomatiseerde manier? Gemeentebesturen in Vlaanderen, 2015

Levert u GIS-bestanden aan derden (architect, landmeter, notaris, studiebureau, aannemer, landbouwer, ...)? Gemeentebesturen in Vlaanderen, 2015

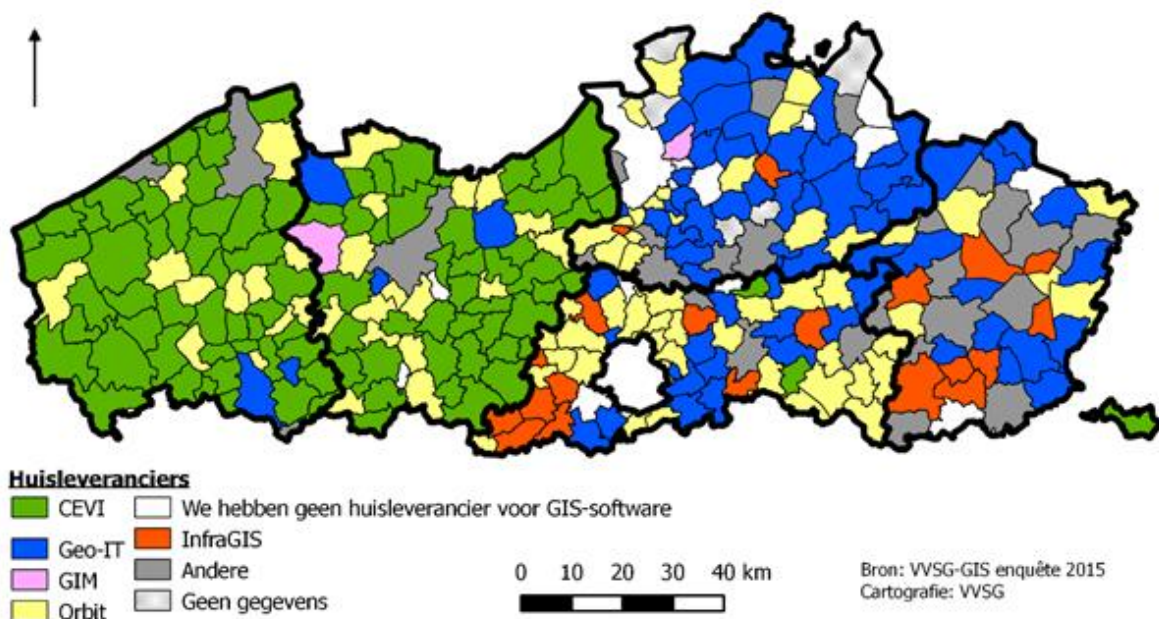
Gebeurt de levering van GIS-bestanden aan derden (architect, landmeter, notaris, studie bureau, aannemer, landbouwer, ...) op een deels of volledig geautomatiseerde manier? Gemeentebesturen in Vlaanderen, 2015

8.2. Huisleverancier voor GIS-software

De meeste steden en gemeenten (95%) maken gebruik van GIS-software om de geografische informatie te beheren, te visualiseren, te raadplegen en te bevragen. De meeste besturen hebben een specifieke huisleverancier voor GIS-software. Onderstaande kaart geeft een overzicht van de spreiding van deze leveranciers, zoals door de gemeente aangegeven in de bevraging.

Huisleveranciers voor GIS-software lokale besturen, 2015

AANBEVELING:

- ✓ Investeer in geoloketten.
 - Is een middel om de zichtbaarheid van GIS te verhogen.
 - Bevordert de interne en externe dienstverlening.
 - Levert goede praktijkvoorbeelden om het beleid te overtuigen.

- ✓ Stimuleer het uitwisselen van datasets tussen diensten.

9. GIS-maturiteit van lokale besturen

9.1. Resultaten 2015

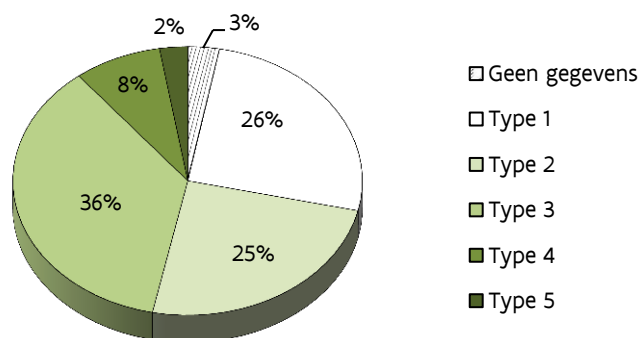
De methodologie om de lokale besturen in te delen in vijf types van GIS-gemeenten is gebaseerd op de aspecten die zorgen voor een geïntegreerde en organisatiebrede GIS-werking zoals hiervoor besproken; meer bepaald het gebruik van GIS, GIS-coördinatie en informatiebeheer. Hoe hoger een bestuur noteert binnen de GIS-typologie, hoe meer de GIS-werking leidt tot een betere interne werking, een verbeterde dienstverlening naar de burger en een betere beleidsvoering.

De kaart op de volgende pagina geeft de GIS-maturiteit van de Vlaamse lokale besturen weer.

Lokale besturen van type 1 zijn voornamelijk kleinere gemeenten met een laag inwonersaantal (zie ook de figuur GIS-maturiteit volgens de VRIND-classificatie). In deze gemeenten is er vaak geen GIS-coördinator, geen GIS-overleg, weinig tot geen GIS-gebruik en is de GIS-werking niet doorgedrongen tot het niveau van het management.

Daarnaast behoort 25% van de lokale besturen tot type 2 en 36% tot type 3. In deze gemeenten wordt GIS meestal in een beperkt aantal beleidsdomeinen ingezet en is de GIS-coördinatie nog relatief beperkt. Tenslotte behoort 8% tot type 4 en 2% tot type 5 (Zwijndrecht, Lier, Vilvoorde, Gent, Genk, Ronse, Diepenbeek en Peer). Lokale besturen van type 5 voldoen aan al de criteria. De GIS-cel staat er centraal binnen de gemeentelijke werking waarbij zo goed als al de beleidsdomeinen GIS inzetten. De GIS-coördinatie en informatiebeheer staan er ook volledig op punt.

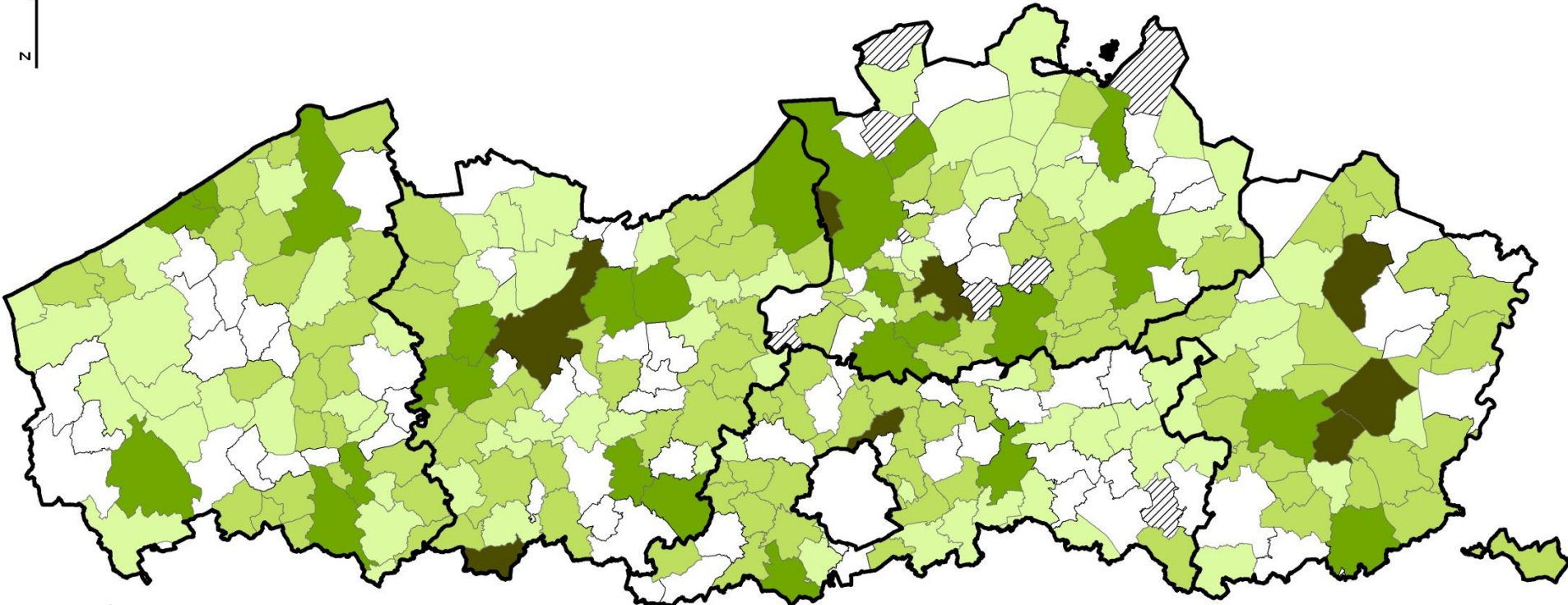
GIS-typologie van de lokale besturen in Vlaanderen, 2015

Onderstaande tabel toont het aantal lokale besturen per GIS-type onderverdeeld volgens de provincies.

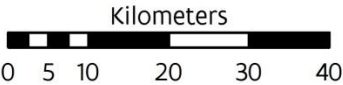
GIS-typologie van lokale besturen volgens provincie						
	Geen gegevens	Type 1	Type 2	Type 3	Type 4	Type 5
Antwerpen	7 (10%)	15 (21%)	16 (23%)	22 (31%)	8 (11%)	2 (3%)
Limburg	1 (2%)	9 (20%)	7 (16%)	22 (50%)	2 (5%)	3 (7%)
Oost-Vlaanderen	0 (0%)	16 (25%)	18 (28%)	22 (34%)	7 (11%)	2 (3%)
Vlaams-Brabant	1 (2%)	21 (32%)	16 (25%)	24 (37%)	2 (3%)	1 (2%)
West-Vlaanderen	0 (0%)	18 (28%)	18 (28%)	22 (34%)	6 (9%)	0 (0%)

GIS-maturiteit van de lokale besturen in Vlaanderen, 2015

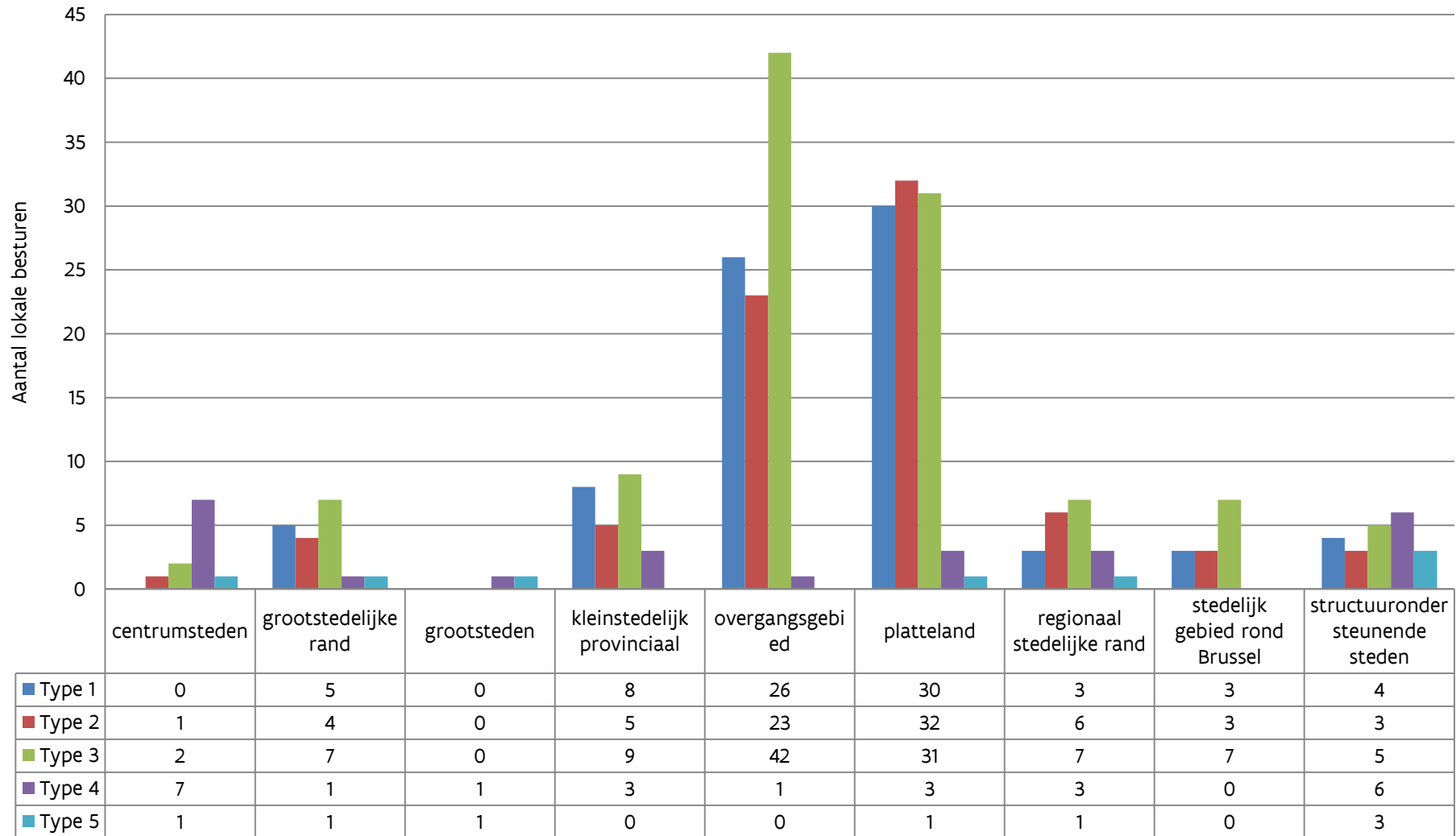
Legende

Geen gegevens	Type 3
Type 1	Type 4
Type 2	Type 5

Bron: VVSG-GIS-enquête 2015
Cartografie: Departement Informatie Vlaanderen

GIS-maturiteit volgens de VRIND-classificatie, lokale besturen in Vlaanderen, 2015

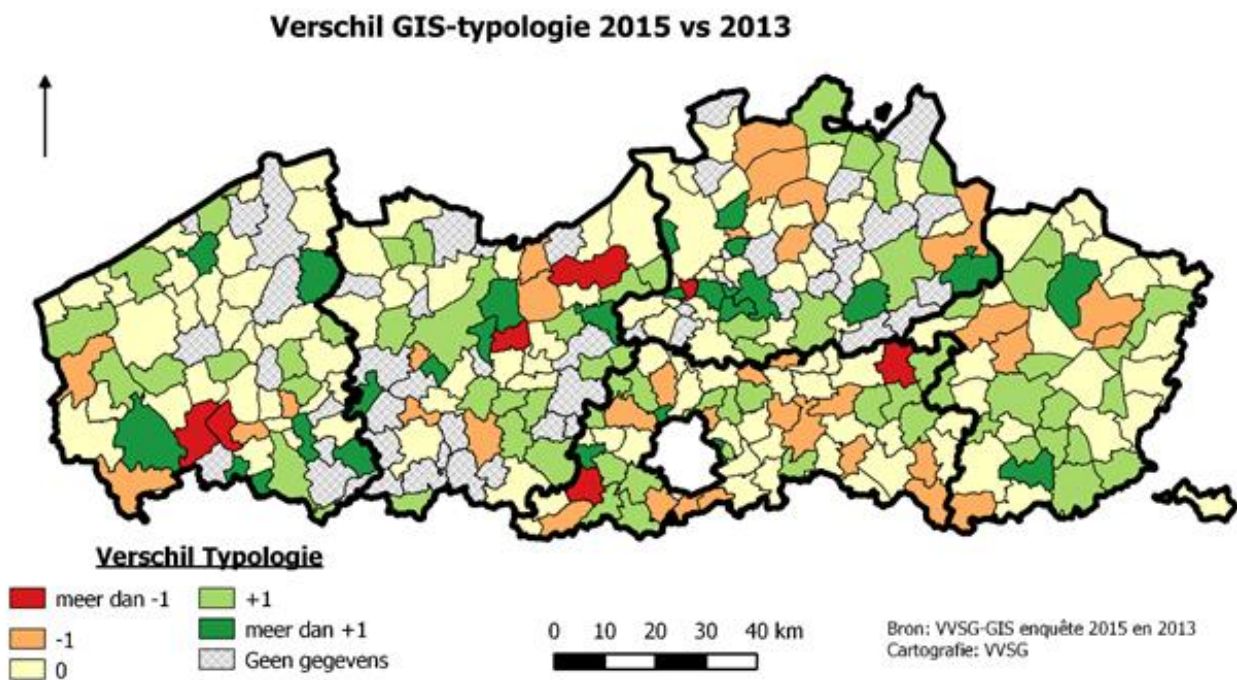

9.2. Vergelijking GIS-typologie 2013 – 2015 (N=257)

Indien we deze gegevens vergelijken met de GIS-typologie van 2013, merken we dat een beperkt aantal gemeenten 1 of 2 types gedaald zijn (42). Toch is het aandeel van stijgende gemeenten significant hoger (94).

verschil typologie	aantal gemeenten
< -1	7
-1	35
0	121
1	68
> 1	26

Onderstaande kaart geeft het resultaat van de vergelijking per gemeente.

10. Knelpunten

Veel lokale besturen ervaren knelpunten om hun gemeentelijke GIS-werking verder uit te bouwen. De woordenwolk geeft deze knelpunten weer.

Een gebrek aan personeel, tijd en budget vormen de voornaamste knelpunten bij lokale besturen. De resultaten van de GIS-monitor 2015 tonen nochtans aan dat de beschikbaarheid van een GIS-coördinator een essentiële voorwaarde is om GIS uit te bouwen binnen de gemeentelijke werking. Bovendien is er een grote vraag naar kennis, opleiding en ondersteuning. Indien er wel een GIS-coördinator aanwezig is, ervaart deze vaak een desinteresse bij andere personeelsleden en bij het beleid m.b.t. GIS. Er kruipt bijgevolg veel energie in het overtuigen van personeel en in het creëren van een draagvlak. Daarnaast is er een grote vraag naar meer standaardisatie en digitalisatie van bestanden. (o.a. van milieuvergunningen, bosgebieden, leegstandsregister, bouwplannen, rioleringen, rooilijnplannen,...). Andere knelpunten zijn het actueel houden van eigen datalagen (bijhouding), de afwezigheid van een geoloket voor de burger, de kwaliteit van bepaalde datasets, een gebrek aan communicatie, afstemming en informatie-uitwisseling tussen de verschillende diensten en tenslotte het diverse GIS-landschap op het niveau van de Vlaamse overheid.

Colofon

De GIS-monitor 2015 is een publicatie van de Vlaamse overheid, Departement Informatie Vlaanderen, opgesteld in nauwe samenwerking met de VVSG.

Vlaamse overheid

Departement Informatie Vlaanderen
Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel

Contact: joris.gaens@kb.vlaanderen.be

VVSG

Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw (www.vvsg.be)
Paviljoenstraat 9, 1030 Brussel

Contact: ward.vanhal@vvsg.be

Met dank aan:

- Het samenwerkingsverband GIS Vlaams-Brabant
- De projectgroep Geolokaal
- De provinciale GIS-coördinatoren
- De Vlaamse streekontwikkelingsintercommunales

Depotnummer: D/2015/3241/163

Uitgave: Mei 2015